

ผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณ ของกองทัพอากาศ

The influence of internal control that affected to the budget of the Royal Thai Air Force

ณัฐรดา ประคองคำ (Natrada Prakongkum)¹ พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น (Phanthip Yangklan)²

Received: June 16, 2022

Revised: June 24, 2022

Accepted: July 10, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ โดยปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการควบคุมภายในตามหลัก COSO ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล การบริหารงบประมาณ ได้แก่ การวางแผนและจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารและควบคุมงบประมาณ และการติดตามและประเมินผล โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร นายทหารชั้นประทวน และพนักงานราชการที่เป็นบุคลากรปฏิบัติงานด้านงบประมาณของสำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ และหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ จำนวน 187 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่มีอายุราชการ 5 - 10 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีชั้นยศเรืออากาศตรี - นาวาอากาศโท และมีรายได้ต่อเดือนจำนวน 15,001 - 30,000 บาท ในส่วนของการวิเคราะห์

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามและประเมินผล มีระดับคะแนนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านกิจกรรมการควบคุม มีระดับคะแนนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และในส่วนของระดับความคิดเห็นของการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ มีระดับคะแนนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การควบคุมภายในตามหลัก COSO มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ ดังนี้ (1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมมีผลกระทบเชิงลบต่อการบริหารงบประมาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ด้านการประเมินความเสี่ยง มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ด้านการกิจกรรมการควบคุม ไม่มีผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ (4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (5) ด้านการติดตามและประเมินผล มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Student in M.Acc., Sripatum University

² อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Advisor, Sripatum University

คำสำคัญ: การควบคุมภายในการบริหาร, งบประมาณ,
กองทัพอากาศ

Abstract

The purpose of this study was to study the Impact of internal control on the budget management of the Royal Thai Air Force. The factors that are components of internal control according to COSO principles include: Control Environment, Risk Assessment, Control Activities, Information and Communication, and Monitoring and Evaluation. Budget management includes Planning and Budgeting, Budget Approval, Budget Management, and Monitoring and Evaluation. The samples in this study were non-commissioned officers, commissioned officers, and government officers who work in Office of the Royal Thai Air Force Comptroller, a total of 187 officers. The study used a questionnaire to collect data, and using research regulations by analyzing descriptive statistics and multiple regression analysis

The results of the research revealed that the characteristics of the sample group had more females' ratios than males. Most of them have 5 - 10 years of service, have a Bachelor's degree, have the rank of Air Force Pilot Officer - Wing Commander, and have a monthly income of 15,001 - 30,000 Baht. In the opinion level, analysis of the factors that are components of the COSO internal control in Control Environment, Risk Assessment, Information and Communication, and Monitoring and Evaluation with the highest mean score level, Control Activities is at a high level. In terms of the opinion level of the Air Force budget administration, the overall is at the highest level.

The results of hypothesis testing revealed that the COSO internal control had an effect on the budget management of the Royal Thai Air Force, as follows: (1) The Control environment had a negative impact on the budget management at .05 level of significance. (2) Risk assessment had a positive impact on budget management at .01 level of significance. (3) The control activities had no impact on the budget management at .05 level of significance. (4) Information

and communication had a positive impact on the budget management at .01 level of significance. (5) In terms of monitoring and evaluation had a positive impact on budget management at .05 level of significance.

Keywords: Internal control, Budget management, Royal Thai Air Force

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาวะแวดล้อมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว รวมถึงระบบราชการของไทยมีการปฏิรูปเกิดขึ้น ทำให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และรัฐวิสาหกิจ ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และยังคงต้องปรับกระบวนการทำงานให้สามารถรับมือกับการแข่งขันจากภายนอก เพื่อให้หน่วยงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้หน่วยงานต้องมีการจัดการเพื่อรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งหาวิธีในการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ระบบการควบคุมภายใน เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบริหารทรัพยากรของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลประโยชน์สูงสุด ในการดำเนินงาน และช่วยให้การดำเนินงานในขั้นตอนถัดไปเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน หากหน่วยงานไม่มีการจัดการหรือการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) หรือไม่มีระบบควบคุมภายในที่เหมาะสมนั้น อาจทำให้หน่วยงานเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงาน จะเห็นได้จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น บางหน่วยงานเกิดปัญหาทางการเงินหรือการทุจริต จนทำให้เกิดการล้มละลายของกิจการ ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาเหล่านี้ขึ้นคือ หน่วยงานขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี ขาดการประเมินความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม รวมไปถึงการตรวจสอบไม่พบข้อผิดพลาด ในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน และหากหน่วยงานใดที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาตลอดจนบุคลากรภายในหน่วยงาน ไม่ให้ความสำคัญกับระบบ

การควบคุมภายในแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารหน่วยงาน การปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี รวมไปถึงการบริหารทรัพยากรภายในหน่วยงาน ดังนั้น บุคลากรภายในหน่วยงานรวมถึงผู้บริหาร ควรมีการกำหนดนโยบายและมาตรการการควบคุมของหน่วยงาน และพิจารณาให้มีการจัดระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม ซึ่งการควบคุมภายในของแต่ละหน่วยงานจะมีการควบคุมที่แตกต่างกันไป ในกิจการหรือหน่วยงานที่มีความเสี่ยงมากจะต้องได้รับการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและระมัดระวัง เพื่อมิให้เกิดผลเสียต่อหน่วยงาน โดยต้องมีการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งการควบคุมภายในถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานตามภารกิจมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ประหยัด และช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากการผิดพลาด ความเสียหาย ความสิ้นเปลือง ความสูญเปล่าของการใช้ทรัพย์สินหรือการกระทำอันเป็นการทุจริตที่จะเกิดขึ้น (กรมบัญชีกลาง, 2561)

ในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เมื่อตรวจสอบแล้ว ยังพบปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานในด้านการบริหารงบประมาณ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงาน ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณของหน่วยเป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อยและเหมาะสม หน่วยงานจึงมีแนวทางในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในเพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อการดำเนินงานด้านงบประมาณของหน่วยงาน และยังช่วยลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานที่เกิดจากภายในและภายนอกหน่วยงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณของกองทัพอากาศ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ รวมถึงเป็นการประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงแนวทางในการควบคุมภายใน ในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในและการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

สมมติฐานการศึกษา

สมมติฐานที่ 1 การควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม มีผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

สมมติฐานที่ 2 การควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยง มีผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

สมมติฐานที่ 3 การควบคุมภายในด้านกิจกรรมการควบคุม มีผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

สมมติฐานที่ 4 การควบคุมภายในด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

สมมติฐานที่ 5 การควบคุมภายในด้านการติดตามและประเมินผล มีผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ โดยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ องค์ประกอบการควบคุมภายในตามหลัก COSO ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม
2. การประเมินความเสี่ยง
3. กิจกรรมการควบคุม
4. สารสนเทศและการสื่อสาร
5. การติดตามและประเมินผล

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย

1. การวางแผนและจัดทำงบประมาณ

2. การอนุมัติงบประมาณ
3. การบริหารงบประมาณ
4. การติดตามและประเมินผล

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นายทหารชั้นสัญญาบัตร นายทหารชั้นประทวน และพนักงานราชการที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณของสำนักงานปลัดบัญชาทหารอากาศ และหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ ทั้งหมด 47 หน่วยขึ้นตรง จำนวน 187 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 120 วัน นับตั้งแต่ 1 มีนาคม ถึง 30 มิถุนายน 2565

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

1.1 เพื่อเป็นข้อมูลของผู้บังคับบัญชา และผู้บริหารในการกำหนดและวางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้ข้าราชการทุกลำดับชั้น มีการปฏิบัติงานด้านงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ออกจากการวิจัยไปพัฒนาและปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน ด้านการบริหารงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

2. ประโยชน์เชิงวิชาการ

เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้นำผลการศึกษานี้เป็นแนวทางในการศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามใช้การประเมินหาค่าความพึงพอใจ 5 ระดับ โดยในแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนตัวดังนี้

1. เพศ
2. อายุราชการ
3. ระดับการศึกษา
4. ชั้นยศ
5. รายได้ต่อเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบตามหลัก COSO จำนวน 28 ข้อ ประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบ Likert Scales

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ จำนวน 16 ข้อ ประกอบไปด้วย การวางแผนและจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ บริหารงบประมาณ และการติดตามและประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบ Likert Scales

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน แนวคิดในการบริหารงบประมาณ และการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และข้อคำถามในการสอบถามให้มีความชัดเจน โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคะแนน

3. ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. นำแบบตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงและแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้ที่มีความชำนาญการ จำนวน 3 คน เป็นผู้ประเมิน หากค่า IOC เกิน 0.50 ในทุกข้อ ถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ จากนั้นนำเสนอ

แบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

6. เมื่อผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นให้ดำเนินการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มเป้าหมายตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับนี้ มีค่าเท่ากับ 0.978 จึงสามารถนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการส่งแบบสอบถามทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณของกองทัพอากาศเป็นผู้ตอบคำถามแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 187 ชุด ซึ่งได้จากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้สูตร Yamane (1970).

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย

2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis)

2.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรปัจจัยการควบคุมภายในที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\text{BUDGET} = \beta_0 + \beta_1 \text{ENV} + \beta_2 \text{RISK} + \beta_3 \text{CONT} + \beta_4 \text{COMU} + \beta_5 \text{MONT}$$

เมื่อ BUDGET แทน การบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

ENV แทน สภาพแวดล้อมการควบคุม

RISK	แทน	การประเมินความเสี่ยง
CONT	แทน	กิจกรรมการควบคุม
COMU	แทน	สารสนเทศและการสื่อสาร
MONT	แทน	การติดตามและประเมินผล
β	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรแต่ละตัว

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 187 คน มีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	46	24.40
- หญิง	141	75.60
รวม	187	100
2. อายุราชการ		
- น้อยกว่า 5 ปี	35	18.60
- 5 – 10 ปี	56	30.80
- 11 - 15 ปี	30	15.70
- มากกว่า 15 ปี	66	34.90
รวม	187	100
3. ระดับการศึกษา		
- ต่ำปริญญาตรี	17	8.70
- ปริญญาตรี	129	69.20
- ปริญญาโท	41	22.10
รวม	187	100
4. ชันยศ		
- พนักงานราชการ	6	2.90
- จ่าอากาศตรี – พันจ่าอากาศเอก	52	27.90
- เรืออากาศตรี – นาวาอากาศโท	59	61.60
- นาวาอากาศเอก	14	7.60
ขึ้นไป		
รวม	187	100

5. รายได้ต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 15,000 บาท	50	26.70
- 15,001 – 30,000 บาท	111	59.40
- 30,001 – 50,000 บาท	18	9.60
- มากกว่า 50,001 บาท	8	4.30
รวม	187	100

จากตาราง 1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 75.60 และเป็นเพศชาย 46 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40

ในการปฏิบัติงานอายุราชการส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 รองลงมาคือ 5 - 10 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 ถัดมาคือน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60 และช่วงอายุราชการ 11 - 15 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.70

ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 และมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70

ด้านชั้นยศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ชั้นยศเรืออากาศตรี ถึงนาวาอากาศโท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 รองลงมาคือ ชั้นยศจ่าอากาศตรี ถึง พันจ่าอากาศเอก จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 นาวาอากาศเอกขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.60 และพนักงานราชการ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90

ด้านรายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ในแต่ละเดือน คือ 15,001 - 30,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 59.40 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 26.70 ถัดมาคือ มีรายได้ในแต่ละเดือน 30,001 - 50,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 และสุดท้ายคือ มีรายได้ในแต่ละเดือนมากกว่า 50,001 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

2. การวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบในการควบคุมภายในตามหลัก COSO และระดับความคิดเห็นของการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ ด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการควบคุมภายในตามหลัก COSO

การควบคุมภายใน	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สภาพแวดล้อมการควบคุม	4.36	0.635	มากที่สุด
การประเมินความเสี่ยง	4.20	0.775	มากที่สุด
กิจกรรมการควบคุม	4.14	0.697	มาก
สารสนเทศและการสื่อสาร	4.31	0.677	มากที่สุด
การติดตามและประเมินผล	4.38	0.589	มากที่สุด
รวม	4.28	0.674	มากที่สุด

จากตาราง 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.28$) จำแนกรายข้อได้ดังนี้ การติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$) สภาพแวดล้อมการควบคุม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.36$) สารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.31$) การประเมินความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.20$) และกิจกรรมการควบคุม มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.14$)

ตาราง 3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

การบริหาร งบประมาณ	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
ด้านการวางแผน และจัดทำ งบประมาณ	4.49	0.612	มากที่สุด
ด้านการอนุมัติ งบประมาณ	4.39	0.641	มากที่สุด
ด้านการบริหาร งบประมาณ	4.45	0.618	มากที่สุด
ด้านการติดตาม และประเมินผล	4.50	0.597	มากที่สุด
รวม	4.46	0.617	มากที่สุด

จากตาราง 3 ความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.46$) สามารถจำแนกรายข้อได้ดังนี้ ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.50$) ด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.45$) ด้านการวางแผนและจัดทำงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.49$) และด้านการอนุมัติงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.39$)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบของการควบคุมภายในตามหลัก COSO โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ตาราง 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบของการควบคุมภายในตามหลัก COSO หรือตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ตัวแปร	สภาพแวดล้อม การควบคุม	การประเมิน ความเสี่ยง	กิจกรรมการควบคุม	สารสนเทศและการสื่อสาร	การติดตามและประเมินผล
สภาพแวดล้อมการควบคุม	1	.601*	.713*	.714*	.690*
การประเมินความเสี่ยง		1	.711*	.729*	.611*
กิจกรรมการควบคุม			1	.858*	.813*
สารสนเทศและการสื่อสาร				1	.873*
การติดตามและประเมินผล					1

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในตามหลัก COSO ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.601 – 0.873 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า 1 ตรงตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น จึงนำไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ สามารถแสดงผลการทดสอบได้ ดังนี้

ตาราง 5 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตัวแปร	B	Std. Error	β	t	Sig.
constant	1.255	.197		6.380	.000
สภาพแวดล้อมการควบคุม	-.131	.062	-.130	-2.103*	.037
การประเมินความเสี่ยง	.285	.050	.356	5.731**	.000
กิจกรรมการควบคุม	-.054	.072	-.065	-.757	.450
สารสนเทศและการสื่อสาร	.397	.085	.466	4.661**	.000
การติดตามและประเมินผล	.247	.083	.255	2.967*	.003

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

R = 0.837 R² = 0.701 F = 84.946 Sig. < .05

จากตาราง 5 ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สามารถสรุปตามสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม มีผลกระทบเชิงลบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือหมายความว่า ถ้าสภาพแวดล้อมการควบคุมมากขึ้น จะทำให้การบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศมีประสิทธิภาพลดลง

สมมติฐานที่ 2 การควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านการประเมินความเสี่ยง มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในด้านการประเมินความเสี่ยง มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือหมายความว่า ถ้าการประเมินความเสี่ยงมากขึ้น จะทำให้การบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานที่ 3 การควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านกิจกรรมการควบคุม มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในด้านกิจกรรมการควบคุม ไม่มีผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

สมมติฐานที่ 4 การควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในด้านสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 หรือหมายความว่า ถ้าสารสนเทศและการสื่อสารมากขึ้น ก็จะทำให้การบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานที่ 5 การควบคุมภายในตามหลัก COSO ด้านการติดตามและประเมินผล มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในด้านการติดตามและประเมินผล มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือหมายความว่า ถ้ามีการติดตามและประเมินผลมากขึ้น จะทำให้การบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามไปด้วย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่าการควบคุมภายในตามหลัก COSO ส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ คือ การประเมินความเสี่ยง สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล ซึ่งหมายความว่า หากหน่วยงานมีการควบคุมภายในตามหลัก COSO ที่ดี จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงศ์ คล้ายช้า (2560) เรื่องอิทธิพลของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานราชการกรมการเงินทหารอากาศ ผลการศึกษา พบว่าการควบคุมภายในของกรมการเงินทหารอากาศ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่าการควบคุมภายในของหน่วยงานตามแนวคิดของ COSO สอดคล้องกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้านขององค์กร จึงอาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มหรือลดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอาจจะเป็นผลมาจากการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงานให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ

รวมไปถึงบุคลากรในหน่วยงานความรู้ และความสามารถ จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ เช่น หน่วยงานมีการให้ความสำคัญของการควบคุมภายใน เพราะการควบคุมภายในที่ดีนั้นเป็นเครื่องมือในการป้องกันความเสี่ยงอย่างหนึ่ง หากหน่วยงานให้ความสำคัญกับการป้องกันความเสี่ยงด้วยระบบควบคุมภายใน ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานดีตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ หาซุรี โตะตาหยง (2562) เรื่องการควบคุมภายในมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการควบคุมภายใน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ และด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการควบคุมภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติรวม 2 ปัจจัย คือ ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านการติดตามและประเมินผล สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณงานได้ร้อยละ 44.3 ปัจจัยการควบคุมภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติรวม 2 ปัจจัย คือ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการประเมินความเสี่ยง สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติ ได้ร้อยละ 53.8 ปัจจัยการควบคุมภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านความรวดเร็วของงานที่ปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีเพียงปัจจัยเดียว คือ ด้านการติดตามและประเมินผล สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 47.8 และเมื่อพิจารณาในภาพรวม ปัจจัยการควบคุมภายในที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติรวม 2 ปัจจัย คือ ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านกิจกรรมการควบคุม สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวมได้ร้อยละ 59.5

โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตามฐานการทำนายเท่ากับ 0.34 และสอดคล้องกับ Abdi (2015) เรื่อง ผลกระทบของระบบควบคุมภายในต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของธนาคารเอกชนในโมกาดิชู วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการประเมินการทำงานของระบบภายในของธนาคารเอกชนในโมกาดิชู และเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานทางการเงินของธนาคารเอกชนในโมกาดิชู การศึกษานี้มีประชากร คือ นักบัญชี ผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน หัวหน้าแคชเชียร์ ผู้ตรวจสอบภายใน และผู้จัดการธนาคารเอกชน ผลการศึกษาพบว่าธนาคารเอกชนส่วนใหญ่อยู่ในโมกาดิชูที่นำระบบควบคุมภายในมาใช้ในการดำเนินงานทางการเงินของธนาคาร มีเงินสดเพียงพอตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน จากการศึกษา พบว่า ระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้ ส่งผลในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ในขณะที่สภาพแวดล้อมการควบคุม ส่งผลกระทบเชิงลบต่อการบริหารงบประมาณ ซึ่งอาจเกิดจากความเคร่งเครียดในการปฏิบัติงาน หรือผู้ปฏิบัติงานขาดแรงจูงใจในการทำงาน จึงทำให้สภาพแวดล้อมไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านงบประมาณแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ทั้งนี้หน่วยงานยังต้องปรับปรุงการควบคุมภายในตามหลัก COSO ในด้านกิจกรรมการควบคุม กล่าวคือ หน่วยงานควรมีมาตรการหรือนโยบายในการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการใช้ระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยลดความเสี่ยง และความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากคามผิดพลาดในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณของกองทัพอากาศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณของกองทัพอากาศ ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาควรมีการกำหนดมาตรฐานหรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน รวมถึงสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนาความรู้ด้านงบประมาณให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และลดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ซึ่งหากหน่วยงานมีสภาพแวดล้อมการควบคุม และกิจกรรมการควบคุมที่ดีก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพที่มากขึ้นตามไปด้วย

2. ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณมีความตระหนักถึงการควบคุมภายในที่ดี รวมถึงการบริหารความเสี่ยง ทั้งปัจจัยภายในหน่วย และภายนอกหน่วยงาน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น

3. ควรมีการวางแผนและตรวจสอบการบริหารงบประมาณที่กำหนดไว้ ร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณ เพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงานด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเงิน หรือการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ นำไปใช้ในการบริหารจัดการองค์กรต่อไป

2. ควรศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณ ในหน่วยงาน อื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน เช่น กองทัพบก กองทัพเรือ

เอกสารอ้างอิง

กรมบัญชีกลาง. (2561). *หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2561*. กรมบัญชีกลาง.

หาซูรี โตะตาหยง (2562). *การควบคุมภายในมีผลกระทบบัประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีของมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. บทความวิชาการ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อนุพงศ์ คล้ายขำ. (2560). *อิทธิพลของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานราชการ กรมการเงินทหารอากาศ*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

Abdi, Anas Dahir. (2015). *The impact of internal control system on financial performance in Mogadishu Private Banks (Case study some selected private banks in Mogadishu)*. [Unpublished Master's Thesis]. Hored International University.

Yamane, Taro. (1970). *Statistic: an introductory analysis*. 2nd Ed. Harper & Row.